

11.03.2011

EXTRA MUROS

Een symposium over musea en de stad

Inleiding

Net als vele andere musea die aan het einde van de 20ste eeuw uit hun honderd jaar oude behuizing gegroeid bleken te zijn, opteerden het Stedelijk Museum Amsterdam en de Gemeente Amsterdam enkele jaren geleden voor een grondige renovatie en uitbreiding van de bestaande bouw. Paradoxaal genoeg betekende deze zoektocht naar nieuwe muren dat het museum het een tijd lang zonder muren moest zien te stellen. Dat is vervelend voor publiek en medewerkers die van het gebouw en de collectie houden. Echter, een dergelijke sluiting biedt ook mogelijkheden en nodigt uit tot inventiviteit en innovatie enerzijds en creativiteit en improvisatie anderzijds, zeker waar het de relatie tussen museum en de stad betreft.

Musea en hedendaagse kunstinstituten verhouden zich in toenemende mate tot de dynamiek van de stad. Programma's van het Stedelijk Museum, het Van Abbe Museum, de Appel arts centre Amsterdam en Gemeentemuseum Den Haag zijn hier voorbeelden van, maar ook internationaal zijn er talloze initiatieven ontplooid, van het MACBA tot Centre Pompidou. Deze museale 'verstedelijking' past in een bredere culturele ontwikkeling. Veel kunstenaars interveniëren in en reageren op de publieke ruimte. Ook de diverse massa media (denk aan TV en internet) hebben zich ontworsteld aan hun huiselijke bestaan. Door de toenemende hoeveelheid *urban screens*, *locative media* en *smart phones* begeven zij zich ook in de stedelijke en publieke ruimte. Daarnaast is de roep binnen musea om publieke programmering en educatie steeds groter en dit resulteert in een toename van activiteiten als lezingen, debatten, cursussen e.d. die, veelal in samenwerking met andere partijen, ook buiten het museum in buurtcentra, op scholen en universiteiten plaatsvinden.

In het symposium *Extra Muros* maken het Stedelijk Museum en het Lectoraat Kunst en Publieke Ruimte van de Gerrit Rietveld Academie de balans op hoe moderne kunstmusea zich in de stad kunnen manifesteren en wat zowel de stad als het museum kunnen bewerkstelligen door dergelijke interacties. Op welke manier kan de collectie buiten de muren van het museum in de stad worden gepresenteerd? Welke rol spelen artistieke praktijken in de relatie tussen museum en publieke ruimte? Wat kunnen nieuwe mediatechnologieën betekenen voor innovatieve dialogen tussen museum en stad? Welke rol speelt museale publieksbemiddeling, *public programming* en educatieprogramma's in het openbreken van de muren tussen museum en stad? Hoe kunnen deze vragen worden benaderd vanuit institutionele theorie en kritiek? En ten slotte, heeft het museum van de 21ste eeuw nog muren, of zijn deze slechts fysiek aanwezig?

Voor het Stedelijk Museum is het cruciaal juist nu deze vragen aan te gaan, omdat de oude muren weer wit zijn en de nieuwe muren vorm beginnen te krijgen: blijft het Stedelijk Museum ook na de heropening *extra muros* programmeren in alle betekenissen van deze term?

Tijdens het symposium zal er een real-time blog worden bijgehouden door Juha van 't Zelfde van Non-Fiction.

Biografieën sprekers en deelnemers:

Barbara Berger

(1957, Duitsland) is een journalist en antropoloog. Dertien jaar lang werkte zij voor Trouw, een van de Nederlandse nationale kwaliteitskranten. Zij bekleedde zowel de functie van sociaaleconomische en binnenlandse redacteur als speciale *editor* voor Den Haag. Vervolgens werkte Berger vier jaar als hoofd van de communicatie en lobbyafdeling van de Nederlandse ontwikkelingsorganisatie Cordaid. Nu werkt ze als onafhankelijk journalist en communicatieadviseur. Verder begon Berger samen met Nico Keijzer X-Borders. Als project manager voor het Gemeentemuseum in De Haag ontwikkelde Berger onlangs een wijkaanpak waarin sociale activering van de buurten een belangrijke rol speelt. Meer dan 20.000 mensen hebben al deelgenomen aan dit programma. Daarnaast geeft Berger regelmatig ambtenaren van de gemeente Den Haag communicatietrainingen over verschillende onderwerpen. Ook heeft ze in opdracht van het CAOP, een verzameling van interviews geschreven over de effecten van *coaching* op allochtone studenten. Berger begeleidde de *branding* van de Europese Culturele Stichting in Amsterdam. Voor drie kerken in Den Haag produceerde zij een speciale krant waarin de parochianen hun emoties deelde over het vaak moeilijke fusieproces. Ook ontwikkelde Berger communicatie-instrumenten die de dialoog verhelderen tussen aids ontwikkelingsorganisaties en de katholieke kerk (Cordaid Aids Award).

Jeroen Boomgaard

Is Lector Kunst en Publieke Ruimte bij de Gerrit Rietveld Academie en hoofd van de Master Artistic Research bij de Universiteit van Amsterdam. In 1995 promoveerde hij cum laude op De verloren zoon. Rembrandt en de Nederlandse kunstgeschiedschrijving. Hij publiceert regelmatig

in binnen- en buitenlandse tijdschriften over avantgarde-problematiek, kunst en de publieke ruimte en artistiek onderzoek. Recente publicaties zijn : Highrise – Common Ground. Art and the Amsterdam Zuidas Area (Amsterdam, 2008), De Magnetische tijd. Videokunst in Nederland 1970-1985, red. samen met Bart Rutten (Rotterdam, 2003) en Als de kunst erom vraagt. De Sonsbeektentoonstellingen van 1971, 1986 en 1993, redactie samen met Marga van Mechelen en Miriam van Rijsingen (Arnhem, 2001).

Leontine Coelewij

Is curator van de Afdeling Presentaties in het Stedelijk Museum. Coelewij was de oprichter van het Stedelijk Museum Bureau Amsterdam (1993-1998). In de afgelopen jaren heeft zij verschillende solotentoonstellingen gecureerd, onder meer met Tobias Rehberger en Michel Majerus gecurated en groepstentoonstellingen zoals *20/20 vision* (2004, met Mathias Poledna, Steve McQueen en Marc Bijl), *Time and Again* (2004, met Paulina Olowaska, Wilhelm Sasnal, Roman Ondak en Deimantas Narkevicius), *Mapping the Studio* (2006) en *Mapping the City* (2007). Verder is Coelewij in 2009 curator geweest van, 'De Kok, de kweker, zijn vrouw en hun buurman' dat onderdeel was van Stedelijk in de Stad. Dit was een speciaal programma genoemd Amsterdam Nieuw West georganiseerd in samenwerking met Marjetica Potrč en Wilde Westen. Momenteel is Coelewij bezig met een grote solotentoonstelling over de Nederlandse kunstenaar Aernout Mik. Deze opent op 1 maart in Parijs (Jeu de Paume) en later zal reizen naar Museum Folkwang, Essen en Stedelijk Museum, Amsterdam. Coelewij behaalde haar Master in kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam.

Marcelo Expósito

(Puertollano, Spanje, 1966) is een kunstenaar wiens praktijk veelal overlapt met de terreinen van kritische theorie, redactioneel werk, curator activiteiten, onderwijs, en vertaling. Hij doceert Independent Studies Program (PEI), aan de Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) en Facultad de Bellas Artes, Universidad de Castilla-La Mancha (Cuenca). Expósito is momenteel lid van de netwerken Universidad Nomada en Red de Conceptualismos del Sur, en maakt deel uit van de redactie van het online tijdschrift *transversale*. Verder was hij medeoprichter en mederedacteur van het tijdschrift *brumaria* (2002-2006). Hij is redacteur of co-redacteur geweest van de boeken *Plusvalías de la imagen. Anotaciones (locales) para una Critica de los usos (y Abusos) de la imagen* (1993), *Materiales 1990-1998: el malestar en La Libertad* (1998), *Chris Marker. Retorno a la inmemoria del cineasta* (2000), *Modos de Hacer. Arte Critico, esfera pública y Acción directa* (2001), *Historias zonde argumento. El cine de Pere Portabella* (2001), *Producción culturele y practicas instituyentes. Líneas de ruptura en la Critica institucional* (2008) en *Los Nuevos productivismos* (2010).

Marlous van Gastel

Werkt sinds 2006 bij het Afdeling Educatie bij het Stedelijk Museum Amsterdam. Van Gastel studeerde Kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Utrecht en schreef haar afstudeerscriptie over de sociale relevantie van kunstmusea. Van Gastel werkte voor het Stedelijk Museum aan

verschillende projecten, onder andere was zij verantwoordelijk voor het programma van de Bouwkeet tijdens *Stedelijk Goes to Town* (2009). Verder heeft zij Stad & Taal geïnitieerd, een programma voor volwassenen die Nederlands leren als tweede taal (2006), en Blikopeners, een peer educatie project voor jongeren (2008).

Michiel van Iersel

Studeerde Business and Cultural Studies aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam en Metropolitan Studies aan de Humboldt-Universität in Berlijn. Na een stage bij het Museum of Modern Art in New York, begon hij zijn professionele carrière als organisator van openbare en interdisciplinaire programma's bij Museum Boijmans Van Beuningen in Rotterdam. In de daaropvolgende jaren was hij verantwoordelijk voor een breed scala aan openbare evenementen bij o.a de Biënnale van Venetië en Art Rotterdam en werkte hij als adviseur voor tal van culturele instellingen. In 2008 werd van Iersel mede-oprichter van Non-Fiction, een in Amsterdam gevestigd bureau voor culturele innovatie, dat onder andere samenwerkt met Museum De Paviljoens en het Koninklijk Concertgebouworkest. Daarnaast is hij artistiek directeur van De Verdieping, een tijdelijke projectruimte dat zich richt op experimentele cultuur. Hij discussieert en schrijft over kunst en cultuur op een regelmatige basis en heeft verschillende diverse conferenties over museum innovatie ge(co-) host, waarvan inbegrepen McMuseum (2002), Open Museum (2008) en Curating de Stad (2009).

Suzanne Lacy

Is een kunstenaar en schrijver, wiens werk is gericht op interventionistische kunst, beleid en de publieke sfeer. Haar immense publieke performances en installaties, video's, fotoseries en teksten verkennen onderwerpen die gerelateerd zijn aan sociale rechtvaardigheid en de rol van kunst in sociale verandering. Lacy voorspelde met haar eerdere werk vele thema's, over relationele, analytisch en community-based praktijken die nu onderwerp zijn van de huidige debatten. Ze publiceerde meer dan 70 artikelen, waarvan sommige zullen verschijnen in het boek: *Leaving Art: Writings on Performance, Politics and Publics*. Verder is haar boek, *Spaces Between: Suzanne Lacy* is zojuist uitgegeven. Haar boek, *Mapping the Terrain: New Genre Public Art* (1995) nu in zijn derde druk en gepubliceerd in het. Lacy was betrokken bij vele universitaire programma's en heeft in het verleden bestuur- en onderwijzend posities ingenomen. Lacy heeft ook de Master's in Fine Arts: Public Practices aan het Otis College of Art and Design in Los Angeles ontworpen en is hiervan momenteel voorzitter.

Pierre Muylle

Is de directeur van het Madmuseum in Luik, België. Na het ontwikkelen en werken aan het culturele gemeenschap project *Wijk up* in Brugge, werkte hij als curator in het SMAK, het Museum voor hedendaagse kunst in Gent. Zijn voornaamste focus waren projecten in de openbare ruimte, met in het bijzonder het *Moscou-Bernadette* project. Sinds een jaar is hij de directeur van Madmusee, een 'outsider art' museum in Luik. Het museum zal gesloten zijn in 2012-13 voor de renovatie. Momenteel werkt het museum aan een buitenprogramma onder de

naam NoMAD.

Margriet Schavemaker

Is kunsthistorica, filosoof en media specialist. Na een carrière als docent en assistent-professor aan de kunstgeschiedenis en mediastudies afdelingen aan de Universiteit van Amsterdam, is zij momenteel Hoofd Collectie en Presentaties bij het Stedelijk Museum Amsterdam. Schavemaker heeft veel geschreven over hedendaagse kunst en theorie, (co-)redigeerde verschillende essaybundels (bijvoorbeeld *Now is the Time: Art and Theory in the 21st Century* (2009) en *Vincent Everywhere: Van Gogh's (Inter) National Identities* (2010) en is curator (geweest) van vele discursieve evenementen en publieke programma's. De afgelopen jaren staan nieuwe media hoog op de agenda van Schavemaker. Dit heeft geresulteerd in onder andere het ARtours project: de oprichting van een *augmented reality-platform* voor smartphones die gebruikt kunnen worden door musea om hun collectie te presenteren in innovatieve en interactieve wijze, zowel binnen als buiten het museum.

Juha van 't Zelfde

Is een schrijver, radiopresentator en curator van geluid, muziek en media cultuur. Hij heeft gewerkt voor Muziekgebouw aan 't IJ, Bimhuis, Stedelijk Museum Amsterdam en andere internationale kunstinstituten. Hij heeft een sterke interesse in innovatie in de kunsten, zowel op het individuele niveau van de kunstenaar als op het geaggregeerde niveau van de instelling. Hij was voorheen een van de directeurs van de n8 stichting, dat is opgericht door een collectief van Amsterdamse musea. De n8 stichting diende als een samenwerkingsverbandorganisatie voor onderzoek en ontwikkeling dat zich richtte op de engagement van jongeren door informatietechnologie en *cutting-edge* programmering. Vanaf 2007 tot 2010 presenteerde hij een reguliere radioprogramma voor de Nederlandse publieke radio NPS en VPRO over hedendaagse elektronische dansmuziek. Hij is medeoprichter van Non-Fiction, een in Amsterdam gevestigd bureau voor culturele innovatie, en van VURB, een onderzoeksbureau in het bloeiende domein van stedenbouw. Hij is de oprichter van Viral Radio, een netwerk voor experimentele geluid en muziek.

Locatie: Stedelijk Museum, Amsterdam

Zie: www.extra-muros.nl

Related posts:

1. [Daniel Buren, 30 years of work in situ](#)